

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Seinäjoen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Seinäjoen kaupunki tukee Kuntaliiton mielipidettä hankintatietovarantolakiehdotuksesta.

Julkisten varojen ja julkisten hankintojen läpinäkyvyys ja avoimuus on kannatettava tavoite. Esitetty aikataulu on kuitenkin kireä ja tehtävät toimenpiteet ostolaskudataan liittyen aiheuttavat merkittävää hallinnollista lisätyötä tilanteessa, jossa kunnat joutuvat miettimään muutoinkin resurssien käyttöä. Esityksessä kuvatut tiedot, jotka kuntien tulee toimittaa hankintatietovarantoon, sisältö ja laajuus muuttuu merkittävästi. Seinäjoen kaupungilla ei ole keskitettyä toiminnanohjausjärjestelmää, joka mahdollistaisi tietojen keräämistä automatisoidusti, jolloin manuaalinen työ lisääntyy.

Uudesta tehtävästä aiheutuu sekä kertaluonteisia että jatkuvia kustannuksia. Kunnille esitetty hyöty hankintatietovarannosta on teoreettinen ja perustuu ylimalkaisesti arvioihin eikä esitettyjä hyötyjä voi pitää uskottavina. Suoraa taloudellista hyötyä ei ole nähtävissä. Seinäjoen kaupunki edellyttää, että kunnille korvataan hankkeesta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti perustuen realistiseen ja kattavaan kustannusarvioon.

Lain myötä kunnille muodostuu täysin uusi tehtävä, ei pelkkä laajennus. Hallinnollisia lisätoimia ja kustannuksia ei voida pitää vähäisinä. Yksistään ostolaskutietojen saattaminen lain vaatimaan muotoon tuo lisää manuaalisia vaiheita ostolaskuprosessin käsittelyyn. Ostolaskuprosesseja pyritään yleisesti automatisoimaan henkilöstöresurssien säästämiseksi. Ostolaskudata voi sisältää salassapidettävää sisältöä, mikä asettaa tarkempaa tietoa sisältävän käsittelylle ja luovuttamiselle hankintatietovarantoon, aikaisempaa isomman huomioarvon. Näiden tietojen häivyttäminen on lisätehtävä, joka täytyy huomioida prosessissa. Haasteena on tunnistaa eri laskuttajien käytännöt.

Seinäjoen kaupunki esittää, että tuoterivitietojen toimittamista koskeva velvoite poistetaan esitetystä lainsäädännöstä. Ostoreskontratietojen toimittaminen laskun perusteella tehtyjen tiliöintirivien tasolla tuoterivitietojen sijaan on riittävän tarkka laissa tavoitellulle avoimuudelle. Kaikki toimittajat eivät kykene tuottamaan vaaditussa muodossa laskuja, jolloin huolena on, että pienet yritykset ajautuvat ulos julkisen sektorin markkinoilta. Samoin kilpailutustunnisteet tulisi lisätä ainoastaan hankintatietovarantolain voimaantulon jälkeen solmittuihin hankintasopimuksiin liittyviin laskuihin. Turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät hankinnat voivat sisältää liian yksityiskohtaista tietoa muodostaen turvallisuusuhan.

Tarjouspyyntöaineiston avoimempi ja helpompi saatavuus on kannatettavaa. Seinäjoen kaupunki esittää kuitenkin, asiakirjat toimitetaan hankintatietovarantoon vain siten, kuin ne voidaan toimittaa sähköisistä kilpailutusjärjestelmistä automaattisesti.

Seinäjoella ja monella muulla kunnalla on jo toteutettu nykyisten suositusten mukainen ostolaskun julkaisu/tietojen keruu, joka voidaan toimittaa julkisuuslain mukaisesti tietopyynnön esittäjälle tai yhteiseen tietovarantoon. Tässä muutoksessa olennaista on se, että tietosisältö laajenee merkittävästi ja kaiken tiedon kerääminen edellyttää massiivista muutosta toimintatapoihin ja mahdollisesti yhteisen hankinta-/tilausjärjestelmän käyttöönottoa, jolloin kaikki tiedot kyetään keräämään riittävässä laajuudessa.

Osa tiedoista liittyy enemmän hankinnan lainmukaisuuden ja menettelytapojen arviointiin, kuin itse hankintatiedon keräämiseen. Tämä aiheuttaa samalla myös haasteen siinä, että dataa pitäisi kerätä ja julkaista, mutta samaan aikaan osa tiedoista pitäisi kuitenkin salata tietosuoja/tietoturva-syistä.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Koko lausunto on kohdassa 1.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

Koko lausunto on kohdassa 1.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

Koko lausunto on kohdassa 1.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Koko lausunto on kohdassa 1.

Penttilä Tiina
Seinäjoen kaupunki